

**ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΟΣ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ Γ' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ**

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΟΣ: ΧΡΗΣΤΑΚΗ ΚΑΤΕΡΙΝΑ

A1. Ο αρθρογράφος υποστηρίζει ότι η σεμνότητα και η παραδοχή του ανθρώπου ότι «δεν ξέρει» είναι η υπερδύναμή του απέναντι στην τεχνητή νοημοσύνη. Κατά τους ψυχολόγους, αυτή η μοναδική της ανθρώπινης νοημοσύνης «διανοητική ταπεινότητα» ενεργοποιεί τη φιλομάθεια, τη σκέψη, την εκ νέου πληροφόρηση και εκ νέου συνθετική σκέψη. Καταλήγει ότι το «δεν ξέρω» εξοπλίζει τον άνθρωπο με ευελιξία, περιέργεια και δημιουργικότητα, ενώ αποτελεί παράγοντα επιχειρηματικής επιτυχίας. (λέξεις 65)

B1.

1. Σ
2. Σ
3. Λ
4. Λ
5. Σ

B2. Στην τέταρτη παράγραφο του κειμένου 1 ο συγγραφέας αναφέρει το επιχείρημα ότι στο νέο, εξομοιωτικό για τον άνθρωπο, ψηφιακό περιβάλλον που διαμορφώνει η τεχνητή νοημοσύνη αυτός που θα διαφέρει από τους άλλους θα είναι εκείνος που θα διαθέτει τέσσερις ικανότητες, επιχείρημα που δηλώνει στη **θεματική περίοδο**. Με **παραγωγική συλλογιστική πορεία** μεταβαίνει στις λεπτομέρειες τις οποίες αναπτύσσει με τη μέθοδο της **διαίρεσης**. **Διαιρετέα έννοια** είναι οι ικανότητες εκείνου που θα διαφέρει. Συγκεκριμένα, ο συγγραφέας αναφέρει αναλυτικά τις τέσσερις δεξιότητες που θα διαθέτει ο άνθρωπος που θα ξεχωρίζει: το να θέτει εύστοχα τα ερωτήματα και να καθορίζει την ποιότητα της απάντησής τους, την κριτική αξιολόγηση του περιεχομένου και ευθύνη για την επιλογή του, την ικανότητα με διεπιστημονική σκέψη να συνθέτει τις πληροφορίες σε ένα ευρύτερο αξιακό, ιστορικό και βιωματικό πλαίσιο και, τέλος, την αυθεντικότητα που εξασφαλίζει ο χρόνος, η συνέπεια και οι επιλογές του ανθρώπου. Η τεχνική της διαίρεσης υποστηρίζεται από τις **διαρθρωτικές λέξεις «πρώτον, δεύτερον, τρίτον, τέταρτον»** που δηλώνουν απαρίθμηση.

B3. α) Στις δύο τελευταίες παραγράφους του κειμένου 1 ο αρθρογράφος δεν διατυπώνει όλες τις απόψεις του με τον ίδιο βαθμό βεβαιότητας. Ο αρθρογράφος δεν είναι σίγουρος (**πιθανολογεί**) ότι ο Μαρκ Κιούμπαν έχει δίκιο σε ό,τι αφορά το ότι η παραδοχή από την πλευρά του ανθρώπου ότι «δεν ξέρει» ωθεί τον άνθρωπο στην αναζήτηση νέων πληροφοριών και νέων τρόπων συνδυασμού γνώσεων. Θεωρεί ακόμη πιθανό ότι η τεχνητή νοημοσύνη θα ξεπεράσει τον άνθρωπο σε συγκέντρωση και ανάλυση δεδομένων. [«Όλα αυτά δείχνουν ... δεδομένων.».]. Η πιθανολόγηση εκφράζεται με το **επίρρημα «ίσως»**. Μέσω της πιθανολόγησης ο συγγραφέας αποφεύγει την απολυτότητα, μια και αναφέρεται σε ένα θέμα που αφορά το μέλλον, για το οποίο δεν μπορεί να είναι έτσι κι αλλιώς βέβαιος. Παράλληλα, αποφεύγει

την αμφισβήτηση που θα προκαλούσε η βεβαιωτική διατύπωση, δεδομένου ότι για την τεχνητή νοημοσύνη είναι πολύ νωρίς ακόμη, για να υπάρχει απόλυτη αλήθεια. Ωστόσο, στο σημείο «Αλλά απέχει πολύ ... που μας χαρίζει ... «δεν ξέρω».» δείχνει **βέβαιος** για το ότι η τεχνητή νοημοσύνη δεν διαθέτει ευελιξία, περιέργεια και δημιουργικότητα, ανθρώπινες διανοητικές ικανότητες που απορρέουν από την παραδοχή του ανθρώπου ότι «δεν ξέρει». Η βεβαιότητα του συγγραφέα εκφράζεται με έγκλιση **οριστική**, που δηλώνει το πραγματικό και το βέβαιο. Ο συγγραφέας αναφέρεται με οριστική σε μία άποψη που είναι αδιαμφισβήτητη αποδεδειγμένη και γενικώς αποδεκτή και αφορά τα αδιαμφισβήτητα χαρακτηριστικά υπεροχής της ανθρώπινης φύσης. Με την εναλλαγή της πιθανολογικής και βεβαιωτικής διατύπωσης ο συγγραφέας αποδεικνύει την ευθυκρισία του και την ικανότητά του να προσεγγίζει λογικά το θέμα, διακρίνοντας για ποιο θέμα μπορεί να είναι βέβαιος και για ποιο όχι. Ως εκ τούτου γίνεται πιο πειστικός και αξιόπιστος, δεδομένου ότι αποφεύγει την απολυτότητα, που θα προκαλούσε την εύλογη αμφισβήτηση του αναγνώστη.

B3. β) Στην τελευταία παράγραφο του κειμένου 2 ο αρθρογράφος ολοκληρώνει την ανάπτυξη του θέματός του ανακεφαλαιώνοντας τη βασική του ιδέα και καταλήγοντας στο συμπέρασμα (ρόλος στην οργάνωση), που είναι ότι η τεχνητή νοημοσύνη δεν ακυρώνει την ανθρώπινη υπεροχή και αριστεία, αλλά τις επαναπροσδιορίζει δίνοντάς τους διαφορετική ποιότητα και περιεχόμενο. Μία από τις **προθέσεις** του είναι **να πείσει** τον αναγνώστη για την υπεροχή της ανθρώπινης φύσης απέναντι στην τεχνητή νοημοσύνη. Για να πετύχει την πρόθεσή του αυτή χρησιμοποιεί **ασύνδετο σχήμα** π.χ. στο σημείο «η καθαρή σκέψη, η βαθιά γνώση, η διανοητική τόλμη, η ικανότητα να παίρνει κανείς θέση, η συνέπεια λόγων και πράξεων». Με το ασύνδετο σχήμα πυκνώνει επιχειρήματα, όλα εκείνα τα χαρακτηριστικά του ανθρώπου που μπορούν να αναδείξουν την υπεροχή του στον νέο ψηφιακό κόσμο που διαμορφώνει η τεχνητή νοημοσύνη και δίνει έμφαση σε αυτά. Επίσης, έχει ως πρόθεση να **ευαισθητοποιήσει** τον αναγνώστη καθησυχάζοντάς τον ότι δεν απειλείται η υπεροχή του ανθρώπου από την τεχνητή νοημοσύνη. Την πρόθεσή του αυτή εξυπηρετεί το πλήθος **μεταφορών** που χρησιμοποιεί (π.χ. καθαρή σκέψη, η τεχνητή νοημοσύνη δε σκοτώνει...). Με τον μεταφορικό λόγο επικεντρώνεται το ενδιαφέρον του αναγνώστη στη μορφή με την οποία μεταδίδεται το μήνυμα, ενώ παράλληλα τον ενεργοποιεί συναισθηματικά και του προσφέρει τέρψη και αισθητική συγκίνηση. Μέσω των μεταφορών ο αρθρογράφος επιτυγχάνει να καταστήσει το λόγο του πιο κατανοητό, απλοποιώντας δυσνόητα νοήματα. Τέλος, με τον μεταφορικό λόγο ο συγγραφέας εκφράζει με υποκειμενικό τρόπο τη στάση του απέναντι στο θέμα.

Γ. Στο απόσπασμα αναδεικνύεται η σύγκρουση του κόσμου των ρομπότ με αυτόν του ανθρώπου μέσα από τον **διάλογο** ανάμεσα στη Δρ. Κάλβιν και το ρομπότ Χέρμπι. Ο Χέρμπι μη διαθέτοντας ενσυναίσθηση λέει ψέματα στη Δρ. Κάλβιν ότι ο Μίλτον Ας είναι ερωτευμένος μαζί της. Η Δρ. Κάλβιν καλείται να διερευνήσει το «λάθος κατασκευής», όμως ως γυναίκα επιστήμονας που έχει παραμελήσει τη γυναικεία της φύση και δε νιώθει ελκυστική ούτε νέα, αποδεικνύεται ευάλωτη απέναντι στις πληροφορίες του Χέρμπι. Όταν όμως αποκαλύπτεται η αλήθεια, την καταβάλλει το αίσθημα ματαιώσης. Μεθοδεύει, λοιπόν, την εξόντωσή του... Του θέτει ένα άλυτο για αυτόν δίλημμα. Ο Χέρμπι αρχίζει να καταρρέει αποκαλύπτοντας μέσα από τον **μικροπερίοδο λόγο** και τη **χρήση θαυμαστικών** («Κλείστε το μυαλό σας!... Έπρεπε να το κάνω!») τις αδυναμίες της ανθρώπινης φύσης, «πόνος, ανικανοποίητες επιθυμίες και μίσος». Ο Χέρμπι τελικά αχρηστεύτηκε, γιατί η διανοητική ικανότητα της Δρ. Καλβιν υπερίσχυσε της ικανότητάς του να διαβάσει τις σκέψεις των ανθρώπων. Η **εικόνα** της Δρ. Κάλβιν, πάνω από τον σωρό παλιοσίδερων του Χέρμπι, πικραμένης, αλλά νικήτριας πλέον, αναδεικνύει την υπεροχή του ανθρώπου απέναντι στα ρομπότ ακόμη και όταν ο πρώτος καταβάλλεται από αρνητικά συναισθήματα. (λέξεις 185)

Στο θέμα προσωπικής ανταπόκρισης ο μαθητής μπορεί να απαντήσει ελεύθερα...

Δ.

**Αγαπητοί καθηγητές,
Αγαπητοί γονείς,
Φίλες και φίλοι,**

Διανύουμε την εποχή της ψηφιακής επανάστασης, μία επανάσταση που τα τελευταία χρόνια έχει σηματοδοτηθεί από την Τεχνητή Νοημοσύνη. Οι προβληματισμοί γύρω από το θέμα είναι πολλοί και όχι πάντα προς την ίδια κατεύθυνση ή με το ίδιο περιεχόμενο. Η αποψινή μας συνάντηση αποτελεί μία εξαιρετική πρωτοβουλία του σχολείου μας, αφού δίνει σε όλους εμάς τη δυνατότητα να διερευνήσουμε και ίσως να διελευκάνουμε την πολυπρισματικότητα της αλήθειας που αφορά την εφαρμογή της. Στην ομιλία μου θα ήθελα να αναφερθώ στους κινδύνους που εγκυμονεί η Τεχνητή Νοημοσύνη, αλλά και να εκφράσω τη βαθιά μου πίστη ότι εμείς οι άνθρωποι δεν έχουμε τίποτα να φοβόμαστε, αφού έχουμε χαρακτηριστικά που μας κάνουν να υπερέχουμε απέναντί της.

Ζητούμενο 1: οι κίνδυνοι που εγκυμονεί η επανάσταση της Τεχνητής Νοημοσύνης

❖ Για τον άνθρωπο

→ Πνευματικοί:

- αποδυνάμωση της κριτικής σκέψης, της δημιουργικότητας, της φαντασίας του ανθρώπου, παραπληροφόρηση
- **Ανεξέλεγκτη Υπερ-νοημοσύνη:** Η τεχνητή νοημοσύνη υπάρχει ο κίνδυνος να ξεπεράσει τον ανθρώπινο εγκέφαλο με πιθανή συνέπεια τη δημιουργία μιας υπερ-ευφυούς οντότητας.

→ **Ψυχικές:** εξάρτηση από την τεχνητή νοημοσύνη, απώλεια αυτοδυναμίας, επανάπαυση στη μεγέθυνση των δυνατοτήτων που αυτή προσφέρει με αποτέλεσμα την αδράνεια, την οκνηρία

→ Κοινωνική ένταξη:

Πληροφορία κειμένου 2: Θα δημιουργήσει ένα ακόμη βαθύτερο χάσμα, όχι μεταξύ ανθρώπων και μηχανών, αλλά μεταξύ ανθρώπων που σκέφτονται και ανθρώπων που απλώς παράγουν.

- ανακούφιση της μοναξιάς μέσα από την ανάπτυξη σχέσεων με chat bot, συνθήκη εξαιρετικά επικίνδυνη, δεδομένου ότι ο άνθρωπος χάνει πολύτιμες διαστάσεις της κοινωνικής του φύσης, αφού η «σχέση» με ρομπότ δεν αποτελεί περιβάλλον πραγματικής ανθρώπινης, διανοητικής και συναισθηματικής αλληλεπίδρασης.
- Η τεχνητή νοημοσύνη απειλεί την κοινωνική φύση του ανθρώπου, αφού ενδέχεται να τον αποκόψει από τον συνάνθρωπο.

→ **Βιοπορισμός:** Μια συχνή ανησυχία είναι ότι η αυτοματοποίηση που θα επιβάλλει ΤΝ θα προκαλέσει την αντικατάσταση του ανθρώπινου δυναμικού από τις μηχανές.

→ **Βιολογικός:** εμφανής ήδη είναι η τάση οι άνθρωποι να λαμβάνουν ιατρικές συμβουλές ή διαγνώσεις από την Τεχνητή Νοημοσύνη, κάτι που μπορεί να αποβεί μοιραίο για την υγεία τους.

❖ Για την κοινωνία

→ **Φαινόμενα - παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων:**

Πληροφορία κειμένου 2: Ορισμένοι φοβούνται ότι η τεχνητή νοημοσύνη θα κάνει όλους ίδιους (μαζοποίηση).

- **Deepfakes:** Τα deepfakes αναφέρονται σε ψηφιακά τροποποιημένα βίντεο ή εικόνες που απεικονίζουν ρεαλιστικά ένα άτομο να λέει ή να κάνει κάτι που στην πραγματικότητα δεν είπε ή δεν έκανε ποτέ. Θα μπορούσαν να ενοχοποιήσουν άδικα άτομα και να προσβάλουν υπολήψεις.
 - **Έγκλημα στον κυβερνοχώρο:** Το έγκλημα στον κυβερνοχώρο περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα εγκληματικών δραστηριοτήτων, όπως τη διάπραξη απάτης, κλοπής ταυτότητας, παραβίασης δεδομένων, ιών υπολογιστών, απάτης και άλλων κακόβουλων πράξεων.
 - **Εισβολή στην ιδιωτική ζωή:** Η τεχνολογία αναγνώρισης προσώπου επιτρέπει την παρακολούθηση των κινήσεων και ενεργειών των ατόμων.
- **Διεθνείς σχέσεις: Δολοφονικά ρομπότ - πόλεμος.** Τα συστήματα αυτά, γνωστά και ως "ρομπότ δολοφόνοι" ή "θανατηφόρα αυτόνομα όπλα", έχουν την ικανότητα να επιλέγουν και να προσβάλλουν στόχους χωρίς ανθρώπινη παρέμβαση, με κίνδυνο την απώλεια ελέγχου και την παραβίαση του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου.
- **Οικονομία:** αναδιαρθρώνεται ο τρόπος λειτουργίας των επιχειρήσεων, η τεχνητή νοημοσύνη αλλάζει την ταυτότητα της αγοράς εργασίας, με κίνδυνο τον αποκλεισμό μεγάλων συνόλων εργατικού δυναμικού από την εργασία.

Ζητούμενο 2: ποια πιστεύετε ότι είναι τα δικά μας ανθρώπινα χαρακτηριστικά που μας «δίνουν το προβάδισμα» απέναντι «στα ρομπότ»; [ΠΡΟΣΟΧΗ! σε α' πληθυντικό πρόσωπο]

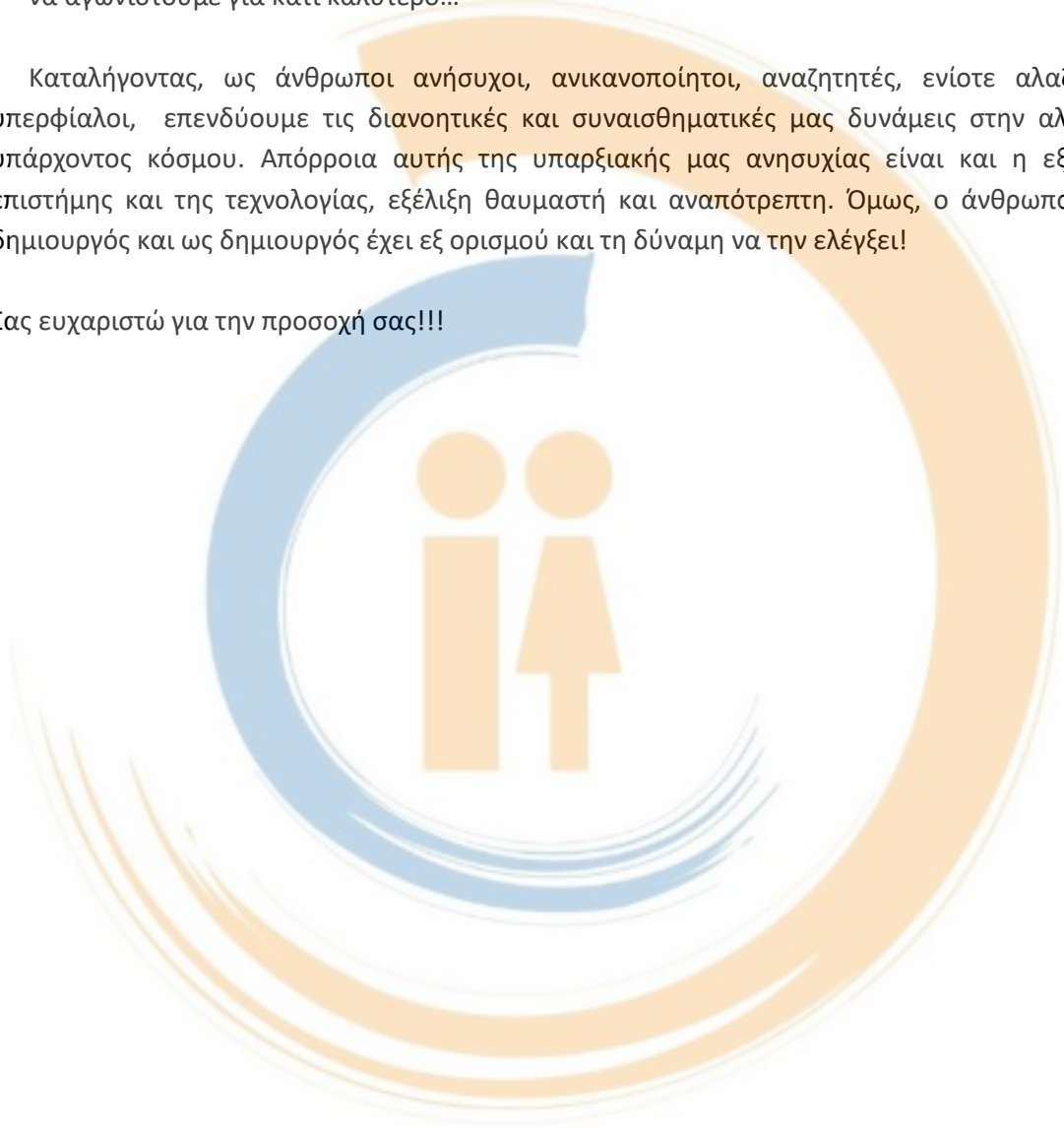
→ **Πληροφορίες κειμένων**

- η μεγαλύτερη ανθρώπινη υπερδύναμη απέναντι στην τεχνητή νοημοσύνη δεν είναι η γνώση, αλλά η σεμνότητα να παραδεχόμαστε τι δεν ξέρουμε.
- Αυτή η ικανότητα ονομάζεται από τους ψυχολόγους «διανοητική ταπεινότητα» και θεωρείται βασικό συστατικό της εξαιρετικής ανθρώπινης νοημοσύνης: όσοι έχουμε υψηλή διανοητική ταπεινότητα εμφανίζουμε μεγαλύτερη περιέργεια για γνώση και νέες ιδέες. Μας αρέσει να σκεφτόμαστε περισσότερο σε σχέση με εκείνους που έχουν χαμηλή
- το «δεν ξέρω» είναι ο κινητήρας που μας ωθεί να αναζητούμε νέες πληροφορίες και να συνδυάζουμε υπάρχουσες γνώσεις με νέους τρόπους.
- Η τεχνητή νοημοσύνη απέχει πολύ από την ευελιξία, την περιέργεια και τη δημιουργικότητα που μας χαρίζει η ικανότητα να παραδεχόμαστε «δεν ξέρω».
- Εμείς οι άνθρωποι είμαστε εκείνοι που θέτουμε το ερώτημα. Η ικανότητα μας να ορίζουμε σωστά το πρόβλημα καθορίζει και την ποιότητα της λύσης.
- Εμείς οι άνθρωποι είμαστε υπεύθυνοι να επιλέξουμε από το αυτοματοποιημένο περιεχόμενο που παράγει η τεχνητή νοημοσύνη τι αξίζει, τι είναι σωστό και τι έχει νόημα.
- Εμείς οι άνθρωποι μπορούμε να συνδέσουμε μέσω της διεπιστημονικής σκέψης τα μοτίβα δεδομένων με την εμπειρία μας, τις αξίες μας, το ιστορικό πλαίσιο και το προσωπικό μας βίωμα.
- Η αυθεντικότητά μας χτίζεται με χρόνο, επιλογές και συνέπεια. [...]
- Η σκέψη, η βαθιά γνώση, η διανοητική τόλμη, η ικανότητα να παίρνουμε θέση, η συνέπεια λόγων και πράξεων η πρόθεση, η ανθρώπινη ποιότητα είναι εκείνα τα εξαιρετικά χαρακτηριστικά μας που μας δίνουν το προβάδισμα απέναντι στα ρομπότ.

→ **Επιχειρήματα δικά μας:** η ενσυναίσθηση, το φιλότιμο, η αγωνιστικότητα, το πείσμα για την επίτευξη στόχων, το όραμα για κάτι καλύτερο, οι εσωτερικές μας ανάγκες και οι επιθυμίες μας, ακόμη και η ανάγκη μας να διαχειριστούμε ή και απαλλαγούμε από τα αρνητικά μας συναισθήματα, το αίσθημα ντροπής, τη ζήλεια... αποτελούν βαθιά υπαρξιακά χαρακτηριστικά μας που μας κάνουν να υπερέχουμε απέναντι στα ρομπότ, γιατί μας ενεργοποιούν να δράσουμε και να αγωνιστούμε για κάτι καλύτερο...

Καταλήγοντας, ως άνθρωποι ανήσυχoi, ανικανοποίητοι, αναζητητές, ενίοτε αλαζόνες και υπερφίαλοι, επενδύουμε τις διανοητικές και συναισθηματικές μας δυνάμεις στην αλλαγή του υπάρχοντος κόσμου. Απόρροια αυτής της υπαρξιακής μας ανησυχίας είναι και η εξέλιξη της επιστήμης και της τεχνολογίας, εξέλιξη θαυμαστή και αναπότρεπτη. Όμως, ο άνθρωπος είναι ο δημιουργός και ως δημιουργός έχει εξ ορισμού και τη δύναμη να την ελέγξει!

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας!!!

ΑΡΕΙΤΟΛΜΟ

Δάφνη - Αγ. Δημήτριος